

จากมอสโคว์สู่สวนโมกข์

เมื่อปลายเดือนพฤษภาคมผมได้รับเชิญไปพูดเรื่อง “แนวทางความร่วมมือทางการแพทย์ระหว่างตะวันออกกับตะวันตก” ในการประชุมแพทยนานาชาติเพื่อป้องกันสงครามนิวเคลียร์ที่ กรุงมอสโคว์ กลับมาถึงวันที่ ๓ มิถุนายน พอวันที่ ๖ มิถุนายน ก็เดินทางไปสวนโมกข์พลาธาราม งานที่สวนโมกข์เกี่ยวเนื่องด้วยปาฐกถาปาจารย์สารประจำปี ซึ่งปีนี้ท่านอาจารย์พุทธทาสรับอาราธนาแสดงในหัวข้อ “ชาวพุทธรุ่นใหม่กับสังคมในอนาคต” และเขาได้ขอให้ผมเป็นผู้กล่าวแนะนำองค์ปาฐก

ท่านอาจารย์พุทธทาสซึ่งเพิ่งฟื้นจากเบาหวาน แสดงธรรมมิกถาเสีย ๓ ชั่วโมงครึ่งรวด โดยไม่ดื่มน้ำเลยและเสียงไม่ตก วันรุ่งขึ้นท่านยังพาข้ามไปดูสวนโมกข์นานาชาติ และสนทนากัน ณ ที่นั้นอีก

ที่อยากจะกล่าวในประเด็นจากมอสโคว์ถึงสวนโมกข์ก็คือที่มอสโคว์ได้มีการพูดกันมาก ว่ามนุษย์ขัดแย้งกันมากจนนำมาสู่การเผชิญหน้ากันด้วยอาวุธนิวเคลียร์อันมีฤทธิ์ร้ายแรงที่จะทำลายคนหมดทั้งโลก ถ้ามนุษยชาติจะอยู่รอดได้ต้องการวิธีคิดใหม่ โดยการอ้างอิงถึงคำของอัลเบิร์ต ไอนสไตน์ ซึ่งกล่าวไว้ว่า “There is a need for substantially new manner of thinking, if mankind is to survive ” ผู้เข้าร่วมประชุมก็จับเอาคำของไอนสไตน์มาพูดกันมากว่า “มนุษย์ต้องการวิธีคิดใหม่ ๆ” แต่ไอนสไตน์ก็ได้บอกไว้ว่าวิธีคิดใหม่คืออะไร และผู้ที่มาประชุมก็ยังค้นกันไม่พบ ว่าวิธีคิดใหม่ทำอย่างไรกัน นอกจากวิธีคิดแบบเก่าที่มันไม่ถูกต้อง มันทำให้ยุ่งและวิกฤติกันไปหมดทั้งโลก

ผมเองนั้นก็คิดว่าเรื่องวิธีคิดใหม่นี้พระพุทธเจ้าท่านสอนไว้ตั้งกว่า ๒,๕๐๐ ปีมาแล้ว เมื่อไปสวนโมกข์ก็พอดีท่านอาจารย์พุทธทาสเทศน์ตรงกับเรื่องนี้ ที่จริงท่านพูดมานานแล้วว่าการศึกษาในโลกนี้มันเรียนความรู้ต่าง ๆ กันมากมาย แต่เรื่องที่สำคัญสุดกลับไม่เรียน คือเรื่องการขจัดความเห็นแก่ตัว เมื่อไปทำอะไรเข้าก็ทำด้วยความเห็นแก่ตัว เมื่อมีความรู้มากขึ้นไอ้ความเห็นแก่ตัวมันก็ออกฤทธิ์ได้มากขึ้น โลกก็ขัดแย้งและยุ่งมากขึ้นจนวิกฤต การศึกษาจะต้องให้เข้าใจว่ามนุษย์ประกอบด้วยชั้น ๕ และชั้น ๖ ไม่ใช่ตัวตน ให้เข้าใจ (ปัญญา) จนถอดถอนจากความยึดมั่นในตัวตนลงได้

นี่แหละวิธีคิดใหม่ คือถอนความคิดเดิมซึ่งยึดมั่นในตัวตนออก เกิดความคิดใหม่ ซึ่งปราศจากตัวตน จึงเป็นปัญญาที่แท้ และความคิดแบบนี้แหละจึงจะระงับความขัดแย้งและสงครามนิวเคลียร์ได้